

також проілюстрована численними репродукціями з робіт великих анатомів, які зробили суттєвий внесок в розвиток науки про будову тіла людини.

Творчий підхід до виготовлення тематичних кафедральних стендів-експозицій, галереї експонованих репродукцій з робіт класиків анатомії та тематики розділів: "Сухі препарати м'язової системи", "Будова кісток", "Пластична реконструкція голови", "Вроджені вади новонароджених", "Корозійні препарати", "Розвиток плодів та вплив негативних чинників зовнішнього середовища на їх формування", "Рентгенанатомія", "Порівняльна анатомія", "Корозійні препарати судинних систем внутрішніх органів" виявили професор Ю.Й. Гумінський, доценти В.М. Шевченко, Л.П. Смольський, В.С. Школьніков, С.І. Гриценко.

Методичне забезпечення комп'ютерного тестового контролю підготовки студентів створене доцентами В.О. Тихолазом, В.М. Андрійчуком, асистентом Л.П. Залевським та лаборантом кафедри Є.І. Алєєвим. У монтажі багатьох експозицій музею допомагали студенти-учасники анатомічного кафедрального гуртка.

Художнє оформлення багатьох експозицій і тематичне їх насичення виконане доцентом С.І. Гриценком. Оригінальним є змонтована ним на натуральному скелеті та виготовлена з кольорової пластмаси артеріальна система з розгалуження багатьох її гілок. На кафедрі постійно функціонує виставка анатомічних малюнків виготовлених студентів першого і другого курсів.

З 1977р. на базі кафедри функціонувала "Школа юного медика", в якій навчалися учні 8-10 класів середніх шкіл Вінницької області. В 1980 році "Школа юного

медика" була трансформована в медико-біологічне відділення Вінницької малої академії наук (МАН). Першим керівником її медико-біологічного відділення був віце-президент Вінницької МАН, завідувач кафедри професор О.Ю. Роменський, який її очолював до 1990 року. З 1990 року по нинішній час це відділення успішно функціонує на базі кафедри анатомії, яке вже 25 років очолює учень професора О.Ю. Роменського доцент кафедри В.О. Коваленко. З 2006 року доц. В.О. Коваленко щороку одноголосно обирався Президентом Вінницької МАН. Щороку в медико-біологічному відділенні цієї Малої академії навчається більше 50 учнів 9-11 класів ЗОШ Вінницької області, з них 2-3 займають призові місця на обласних та Всеукраїнських туррах-конкурсах слухачів МАН.

На кафедрі виконуються докторські дисертації: доцентами В.С. Школьніковим "Закономірності розвитку структур спинного мозку людини в пренатальному періоді онтогенезу та при мальформації", В.О. Тихолазом "Закономірності розвитку моста та довгастого мозку в пренатальному періоді онтогенезу та при мальформаціях" та В.М. Андрійчуком "Вплив екзогенних факторів (суспільно-економічних, екологічних, геологічних, територіальних) на антропометричні параметри та фізіологічні показники осіб юнацького віку".

З 01.01.2010 року в.о. професора кафедри працює І.Д. Кухар, який раніше був старшим науковим співробітником ЦНДЛ університету. Тема захищеної ним докторської дисертації "Морфофункціональний стан аденотипіфізму та наднирникових залоз після локального впливу на шкіру тварин високої і низької температур".

Стаття надійшла до редакції 01.12.2015 р.

Смольський Леонід Павлович - к.мед.н., доц. кафедри анатомії людини Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; +38 0432 53-35-18

Гумінський Юрій Йосипович - д.мед.н., проф. кафедри анатомії людини Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; +38 0432 53-35-18

Тихолаз Віталій Олександрович - к.мед.н., доц. кафедри анатомії людини Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; +38 0432 53-35-18

© Дерезюк А.В.

Дерезюк А.В.

Вінницький національний медичний університет імені М. Пирогова, кафедра соціальної медицини та організації охорони здоров'я (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

ЛІКАР-ГУМАНІСТ СТЕПАН РУДАНСЬКИЙ

Резюме. У статті йдеться про лікарську діяльність Степана Руданського, більше відомого в Україні як поета-лірика й гумориста. Після закінчення Петербурзької медико-хірургічної академії він 12 років займав посаду міського лікаря Ялти. Своєю професійною майстерністю, гуманізмом і благодійністю він заслужив щире повагу місцевих мешканців.

Ключові слова: лікар, медико-хірургічна академія, карантин, діагностика, гуманізм, благодійність, спілкування.

Зі шкільної лави пам'ятаємо ім'я (нашого талановитого земляка) Степана Руданського - автора неперевершених гуморесок ("співомовок"), яскравих ліричних творів, відомого перекладача світової класики. Особливою популярністю і сьогодні користується поезія С. Руданського "Повій, вітре, на Вкраїну", що здобула світове

визнання. Професор Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Борис Хоменко зібрав переклади цього вірша 98 мовами світу [4]. Покладена на музику спершу самим автором тексту, а згодом композитором Людмилою Александровою, поезія стала улюбленою коштовною пісенною перлиною.

Надзвичайною популярністю вона користується у середовищі українських емігрантів, які в пошуках заробітку опинилися в багатьох країнах на усіх континентах. Рамки статті не дозволяють звернутися до спогадів українців, які на чужині до сліз були зворушені медитативною заглибленістю, особливою мелодійністю пісні, що думками повертала їх до рідних домівок:

*Повій, вітре, на Вкраїну,
Де покинув я дівчину,
Де покинув карі очі,
Повій, вітре, з опівночі [2а].*

Автор цього всесвітньовідомого романсу лише за покликанням письменник, а за професією він був талановитим лікарем, улюбленцем ялтинського трудового люду, якому безкоштовно надавав медичну допомогу, а часом і ночліг, забезпечував ліками.

Степан Васильович Руданський народився на Святий вечір - 6 січня 1834 р. в селі Хомутиці, що поблизу містечка Калинівка Вінницького повіту, в бідній багатодітній родині (четверо синів і донька) місцевого священика. Батько, законопослушний імперський підданий, з погордою ставився до простого місцевого люду, народних звичаїв, української мови. Але діти, виростаючи в селянському оточенні, нічим не відрізнялись від місцевої дітвори. Залишилось чимало спогадів сучасників С. Руданського, що засвідчують його простоту, "нецеремонливу" вдачу, надзвичайну працелюбність: любив сіяти, косити, молотити, займався теслярством, рибальством та іншою сільською працею.

Батько, як переважна більшість священиків, готував синів до духовної кар'єри. Особливу надію він покладав на здібного, енергійного та допитливого Степана. Коли сину виповнилось 8 років, його віддали в науку до Шаргородської духовної школи. Крім навчальних предметів церковно-релігійного змісту, тут вивчали латинську, грецьку, старослов'янську та церковно-слов'янську мови, до яких Степан був особливо охочий. Згодом це пригодилося йому як майбутньому перекладачеві українською мовою "Іліади" Гомера (до речі, зробив це першим в Україні), "Енеїди" Вергілія та ряду інших творів світової класики.

У 1849 році С. Руданський успішно закінчив Шаргородську духовну школу і поступив до Кам'янець-Подільської духовної семінарії. Це були роки яскравих політичних суспільних подій: розгром Кирило-Мефодіївського братства, ряд європейських революцій 1848 р., антикріпосницькі виступи, які хвилею прокотились по Україні, що не могло не вплинути на прогресивно налаштовану молодь, до якої належав С. Руданський. Юнак вже тоді визначив мету - вірно служити трудовому люду, докласти усіх зусиль на боротьбу народних мас за кращу долю.

Дослідники життєвого шляху С. Руданського переконливо доводять, що саме в роки навчання в Кам'янець-Подільській духовній семінарії він формував свою активну громадянську й суспільно-політичну позицію.

Успішне закінчення семінарії відкривало перед юнаком шлях до найпрестижнішого закладу духовної освіти - до духовної академії. Батько Степана пишався успіхами сина і благословив його на вступ до Петербурзької духовної академії. Але в юнака були інші наміри, духовна кар'єра його не приваблювала. Він захоплювався медичними й природничими науками і мріяв про навчання у відомій тоді і дуже популярній серед молоді Петербурзькій медико-хірургічній академії. Хоча часу було обмаль, С. Руданський наполегливо готується до вступних екзаменів. На жаль, юнаку бракувало деяких необхідних документів, тому в заяві про бажання навчатись медицини юнак обіцяє: *"Потрібні для вступу документи зобов'язуюсь надати в скорому часі"* [2б].

Вступні іспити Степан склав успішно, і хоча й були проблеми з документами, його зараховують (1855 р.) до омріяної медико-хірургічної академії.

Навчальний заклад усім захопив юнака, особливо викладацьким складом. Тут працювали всесвітньовідомі вчені. Серед них Микола Пирогов, який у 1840 р. був призначений професором академії, а в 1846 р. заснував при ній інститут практичної анатомії. Через рік вчений провів тут першу операцію під ефірним наркозом, за що був удостоєний звання академіка, а згодом обраний членом-кореспондентом Петербурзької академії наук.

Улюбленим викладачем студентів був ще зовсім молодий професор І. Сеченов, який успішно проводив різні медичні експерименти, першим помітив наявність у головному мозку гальмівних центрів. В академії вчений успішно захистив докторську дисертацію.

Із захопленням молодь сприймала лекції видатного терапевта С. Боткіна, хіміка М. Зініна, фізіолога й гістолога М. Якубовського та ряду інших викладачів.

Про С. Боткіна ходили легенди серед його колег і вихованців. Усіх вражало його безпомилкове діагностування хворих, яке він проводив без усяких технічних засобів. Професор звертав увагу студентів не лише на найдрібніші деталі перебігу хвороби пацієнта, але й на його зовнішній вигляд: його рухи, ходу, колір шкіри, очей, інші малопомітні деталі, що сприяли найвищому професіоналізму лікаря. Саме у С. Боткіна С. Руданський вчився дивовижному мистецтву діагностування, найвищій досконалості клініциста.

Між викладачем і студентом склалися теплі стосунки. Вчений знав, що його улюблений студент малозабезпечений і важкохворий, тому й намагався хоча б морально підтримати його.

На першому плані завжди дисциплінованого й наполегливого С. Руданського було навчання. Він з головою поринув у медичні й природничі науки. Йому подобались не лише лекційні курси, але й практичні заняття, що проводились у військовому госпіталі. Для результативної роботи цього медичного закладу чимало зусиль доклав М. Пирогов. Для запобігання розповсюдження інфекції вчений запропонував розміщувати хворих у палатах залежно від конкретного захворювання.

Такий розподіл пацієнтів згодом застосовуватиме у Ялті міський лікар С. Руданський.

Окрім навчання, Степан захоплювався і сам брав участь в літературно-мистецьких закладах, що проводились українським земляцтвом у Петербурзі. Тут у нього було чимало друзів. Юнак був охочим до музики, слова, знав багато фольклорних й авторських пісеньних творів, мав чудовий голос і любив співати. На вечорах часто звучала поезія Т. Шевченка, ставились його драматичні твори, зокрема п'єса "Назар Стодоля".

На діяльність українського земляцтва не могли не впливати відомі українці, що жили тоді в Петербурзі: історик М. Костомаров, письменник П. Куліш, композитор П. Ніщинський. З останнім С. Руданський потоваришував. Їхня дружба продовжувалась і тоді, коли С. Руданський працював у Ялті, а П. Ніщинський - в Одесі.

На жаль, напівголодне існування, злиденні житлові умови виснажували сили С. Руданського, підірвали здоров'я. З гумором він розповідав про це в ряді автобіографічних творів, зокрема в поезії "Студент" (1858 р.).

*В славнім місті Петербурзі,
Недалеко від Неви,
Із болота виглядає
Хата бідної вдови.*

...

*А у хаті на постелі
Усудугті і плащу
Сидить студент медицини
Другий місяць без борщу [2в].*

Крім злиднів, С. Руданський важко переживав складні родинні стосунки. За непослух (вступ до медико-хірургічної, а не до духовної академії) батько розгнівався на сина. Вражали його постійні образи, прискіпливі звинувачування, вимагання в усьому коритись йому: "Если захочеш написать письмо, то пиши или почитительно, не по-малороссийскому, або лучше ничего не пиши" [3а], - застерігав батько в одному з листів.

Невеличка стипендія, кілька карбованців, які зрідка присилав котрийсь із братів, благодійний одяг не рятували від голоду і суворих петербурзьких кліматичних умов. Злиденне існування негативно відбивалось на здоров'ї С. Руданського, він часто хворів, довелося навіть брати академічну відпустку, щоб поправити здоров'я і завершити навчання.

У 1861 р. С. Руданський успішно склав випускні екзамени і звернувся до керівництва академії з проханням, зважаючи на важкий стан здоров'я, надати йому роботу в південних, тепліших місцях. Справжнім чуйним рятівником хворого випускника став його улюблений професор С. Боткін. Знаючи про загрозливу для життя С. Руданського хворобу (туберкульоз), вчений оббиває пороги ряду відомств, наполягаючи, щоб лікар-початківець був працевлаштований у сприятливих для його проживання кліматичних умовах. Клопотання С.

Боткіна завершилися успішно: медичний департамент Міністерства внутрішніх справ Росії направляє С. Руданського до Ялти на посаду міського лікаря. Юнак радо сприйняв таке рішення. "Скінчилися муки... не лягли мої кості на чужині... Прощай, Петрополю! Прощай, моє горно пекельне!.. Немало сили попалося в тобі, а гріх мені було б тебе забути... чи синє море загартує, чи, може, і знову іржею покриє, сточить, обезсилить? А Кримські гори чи новим здоров'ям, чи горбом наділять?" [3б].

Дорога до місця призначення була не без пригод. Не вистачило грошей на проїзд із Сімферополя до Ялти. Незнайомий подорожній татарин, заплативши за С. Руданського 2 карбованці, допоміг, за його словами, "допхатися до Ялти", в якій лікареві судилося прожити до смерті.

С. Руданський з головою поринув у роботу, сумлінно виконуючи все, що чекало його на посаді міського лікаря. Він прагнув якнайкраще зарекомендувати себе на медичній ниві, заслужити авторитет жителів міста. Адже він був у Ялті чи не першим вітчизняним дипломованим фахівцем-медиком, якому довелося розчищати епідемічно небезпечну принарткову міську й сільську місцевість. Крім Ялти, його зобов'язали виконувати обов'язки повітового й портового карантинного лікаря.

Перевантаженому професійними справами С. Руданському не вистачало часу на налагодження житлових умов, харчування. "І от уже два місяці, як я стараюсь в Ялті на нове господарство: міняю, купую, позичаю, - хочучи трошки прилагодитися та на місці стати. А то вже надоїло до бісового батька снуватися на світі із кутка в кут і пристановиська не мати", - жаліється він брату Григорію [3в].

Дванадцять років С. Руданський був на сторожі здоров'я мешканців Ялти і навколишніх сіл. Тут його шанували не лише як високопрофесійного спеціаліста, але й як гуманну, просту і доброзичливу людину, безкорисливу в стосунках з хворими, цікаву в спілкуванні. Теплим і довірливим словом, дотепним жартом він міг заспокоїти хворого, вселити віру й оптимізм, допомогти ліками, що сприяло одужанню його пацієнтів.

Ось як згадує лікаря один з його шанувальників: "Карі очі його світилися несканною добротою... Недолюблював панів, зате бідних людей і сам любив, і вони його любили. Занедужає, бувало, бідний чоловік, - зараз до лікаря Руданського. Цей і pomoже, і грошей не візьме. Бувало й так, що бідному чоловікові нема де жити, щоб лічитися; Руданський дає свою хату, лічить, годує, чим бог послав, і не жде ніякої заплати" [5].

Як можна було не шанувати такого благодійника! Не випадково в 1869 р. С. Руданського було обрано почесним мировим суддею Сімферопольсько-Ялтинської мирової округи і удостоєно ордена Святого Станіслава.

Непідкупному авторитету С. Руданського серед жителів Ялти сприяла також його громадянська позиція, а особливо громадська робота. Він багато корис-

ного зробив для благоустрою міста, належного санітарного стану, подбав про будівництво нового базару. Перед міською владою не раз порушував питання про налагодження добротного водопостачання Ялти, навіть запропонував власний проект спорудження міського фонтана і свердловини для кращого постачання води мешканцям міста. Для цього він подарував Ялті частину власної ділянки, що була виділена йому для будівництва. Значною заслугою лікаря було й те, що в місті було закладено медичну бібліотеку.

За повсякденну виснажливу роботу міський лікар отримував лише 19 карбованців і 5 копійок на місяць, яких ледь вистачало на оплату житла. Виникла необхідність шукати хоч якийсь підробіток. І в 1863 р. йому вдалось зайняти лікарську посаду в маєтку графа Воронцова. *"Тепер я дуже якось став мило дивитися на людей, бо й мені якось зробилося краще. Кінчилось уже (не знаю тільки, чи надовго) моє тридцятилітнє голодування... і я вже зможу кождий день свій обід мати. І тільки то, що обід, вечері ще за сії гроші мати не зможу - отакая то проклятая Ялта. Ні, не проклята, хороша вона, псяюха, та дорого жити"*, - повідомляє він друзям, які намагались хоча б щирим словом підтримати його [3г]. В числі найближчих однодумців і порадників С. Руданського були композитор Петро Ніщинський, художник Віктор Ковальов, який навчався разом з Т. Шевченком у Петербурзькій академії мистецтв.

За спогадами В. Ковальова, С. Руданський був талановитим живописцем, добре знав історію світового мистецтва. Він познайомив лікаря з художником Айвазовським. Разом вони ходили на етюди, змальовували місцеві краєвиди, архітектурні пам'ятки, робили археологічні зарисовки кримських гір, набережних скель над морем.

Крім місцевих жителів, пацієнтами С. Руданського було чимало приїжджих до Криму з різних куточків російської імперії. Особливо теплі стосунки склалися між лікарем і всесвітньовідомим реформатором театру і геніальним актором Михайлом Щепкіним, якому Україна вдячна за моральну й матеріальну підтримку Т. Шевченка в останні роки його життя. М. Щепкін високо оцінював професійні якості свого лікаря, відзначав його надзвичайний талант спілкування з хворими. На жаль, усі намагання С. Руданського поставити М. Щепкіна на ноги були безрезультатними. *"Апоплексія артиста московського театру Михайла Семеновича Щепкіна, яка спочатку виявилася у втраті пам'яті... такою мірою,*

що він не пізнавав, де він, а потім - у втраті пам'яті осіб, а під кінець у втраті самосвідомості; він помер у стані забуття" [3д], - зафіксовано у записах С. Руданського, який важко пережив смерть свого нового друга, і сам надовго занедужав.

Мешканців Ялти того часу сколихнула ще одна трагічна подія - самогубство професора Харківського університету Амвросія Метлинського, який у 1870 р. прибув на лікування до Криму. Розтин тіла покійного робив С. Руданський ще з одним колегою.

Останні роки життя лікаря в Ялті були затьмарені подіями, пов'язаними з принциповим і сумлінним ставленням до своїх професійних обов'язків санітарного й карантинного лікаря, які йому також довелося виконувати, наглядати за суднами, що заходили в порт. Серед прибулих пасажирів було чимало різних торговців, спекулянтів, а то й кримінальних злочинців, що порушували спокій курортного міста, не дотримувались найелементарніших санітарних норм, обурювалися на справедливий вимоги невідпущного лікаря. Посипалися різні наклепи, доноси, підозри, вимоги перевести С. Руданського в інше місто.

Ще глибше ускладнилось становище лікаря, коли в 1872 р. в Криму спалахнула епідемія чуми, в повсякденній боротьбі з якою С. Руданський сам важко захворів. Недуга призвела до загострення давньої хвороби - туберкульозу, нажитого ще в студентські роки. Втіхою важкохворого С. Руданського була зустріч з С. Боткіним, який у 1872 р. приїхав до Ялти. В дружніх розмовах з вченим, у якого С. Руданський вчився таланту клініциста, тонкощам діагностування хворих, С. Руданський забував про свою хворобу. С. Боткін намагався морально підтримати свого бувшого улюбленого студента. Це була їхня остання зустріч.

З травня 1873 р. серце тридцятидев'ятирічного С. Руданського зупинилось. Вдячні мешканці Ялти і навколишніх сіл поховали свого благодійника на пагорбі масандрівського цвинтаря, звівши за добровільні внески пам'ятник, на якому викарбувано слова з поезії покійного:

*На могилі не заплаче
Ніхто в чужині,
Хіба хмаронька заплаче
Дощем по мені. [1]*

Вдячна Україна завжди пам'ятатиме добрі справи великого і скромного трудівника, лікаря-гуманіста Степана Васильовича Руданського.

Список літератури

1. Герасименко В. Степан Руданський. Життя і творчість. - К.: Наукова думка, 1985. - 179 с.
2. Руданський С. Твори : [у 3-х т.]. Т. 1 - К.: "Наукова думка", 1963. - 330 с. :
- а) С. 136, б) С. 11, в) С. 60.
3. Руданський С. Твори : [у 3-х т.]. Т. 3, - К.: "Наукова думка", 1963. - 1972-1973. : а) С. 357, б) С. 373, в) С. 360, г) С. 361, д) С. 298.
4. Руданський С. Повій, вітре, на Вкраїну / Головна спец. редакція літер. мовами нац. меншин України. - К., 2003. - 320 с.
5. Степану Руданському. - Одеса: Маяк, 1968. - 260 с.

Дерезюк А.В.

ВРАЧ-ГУМАНИСТ СТЕПАН РУДАНСКИЙ

Резюме. Стаття посвящена лечебной деятельности Степана Руданского, более известного в Украине как поэта-лирика и юмориста. После окончания Петербургской медико-хирургической академии он 12 лет занимал должность городского

врача Ялты. Своим профессиональным мастерством, гуманизмом, благотворительностью он заслужил искреннее уважение местных жителей.

Ключевые слова: врач, медико-хирургическая академия, карантин, диагностика, гуманизм, благотворительность, общение.

Dereziuk A.

DOCTOR-HUMANIST STEPAN RUDANSKYI

Summary. The article presents Stepan Rudansky's medical life. In Ukraine he is more famous as lyric poet and humorist. After graduation from the Saint Petersburg Academy of Medicine and Surgery he worked as a local doctor in Yalta for 12 years. He was respected for his professional skills, humanism and charity.

Key words: a doctor, Academy of Medicine and Surgery, quarantine, diagnostics, humanism, charity, communication.

Рецензент - д.мед.н., проф. Очерedyko O.M.

Стаття надійшла до редакції 04.12.2015 р.

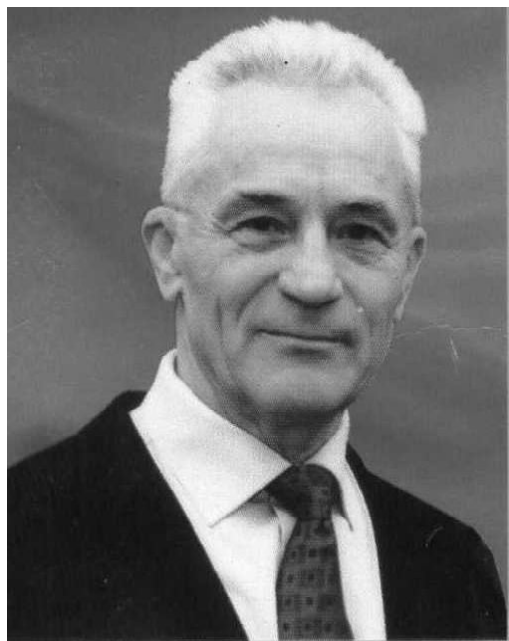
Дерезюк Анатолій Васильович - к.мед.н., доцент кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова; +38 067 430-70-79; anvin@voliacable.com

© Юрчишина О.

Юрчишина О.

Вінницький національний медичний університет імені М. Пирогова (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

СПОРТСМЕН, ТРЕНЕР, НАУКОВЕЦЬ. ДО 75-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ О.Н. ІВАНОВА

Іванов Олександр Никанорович, кандидат медичних наук, доцент, колишній завідувач кафедри фізичного виховання та лікувальної фізкультури Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова відсвяткував своє 75-річчя. Чудовий спортсмен, ерудований педагог, талановитий тренер, здібний науковець Олександр Іванович вніс вагомий вклад у розвиток спортивної науки й медицини, у виховання студентської молоді, в зміцнення матеріально-технічної бази університету.

Олександр Никанорович народився 10 березня 1941 року в м. Вінниці в сім'ї службовця. Після закінчення

Вінницької школи № 4 вступив до Львівського державного інституту фізичної культури. На наставників юнакові щастило. Одним із них став легенда українського спорту, абсолютний чемпіон Олімпійських ігор з гімнастики Віктор Чукарін. Олександр опановував спортивну майстерність, переймаючи великий досвід свого учителя та використовуючи його методику тренувань. Студент Іванов брав участь в чемпіонатах СРСР із спортивної гімнастики, де неодноразово ставав переможцем і призером. Після закінчення інституту упродовж 1962-1964 рр. молодий фахівець працював викладачем кафедри гімнастики цього ж ВНЗ й одночасно продовжував підвищувати свою спортивну майстерність. У 1962 році став майстром спорту СРСР з гімнастики. Був нагороджений знаком "Почесний майстер спорту СРСР". Упродовж 1964-1965 рр. Олександр Никанорович - тренер з гімнастики спортивного клубу "Стріла" в м. Запоріжжі.

Зацікавлення спортивною медициною спонукало молодого фахівця вступити до вищого медичного навчального закладу. Навчаючись у Вінницькому медичному інституті, продовжував займатися спортивною гімнастикою, брав участь у чемпіонатах України та СРСР. Працьовитий, активний, організований та цілеспрямований за своїм характером (у спорті інакше не можна), О. Н. Іванов неодноразово ставав абсолютним чемпіоном України та СРСР із спортивної гімнастики серед студентів медичних ВНЗ (1966, 1968 і 1970 рр.). У 1970 році закінчив Вінницький медичний інститут (нині Національний університет). З того часу викладацька, наукова, лікарська, спортивна й тренерська діяльність Олександра Никаноровича була пов'язана з цим ВНЗ. Здібний та наполегливий, він пройшов шлях від асистента до завідувача кафедри, від кандидата наук до доцента.